

DET KONGELIGE
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT

Mattilsynet, Hovedkontoret
Felles postmottak
Postboks 383
2381 BRUMUNDDAL

MATTILSYNET Dokumentsonteret	
15 FEB 2012	Saksbeh.
Saksnr.: 12/37954	
Adm.enh. 1000 00	

Deres ref

Vår ref
201200237

Dato
10.02.2012

Rovviltforliket og oppfølging av saker som gjelder dyrevelferd for husdyr på beite

I felles brev til Direktoratet for naturforvaltning, Mattilsynet, rovviltnemndene og fylkesmennene 28. juli 2006 (S-2006/1685) ga daværende landbruks- og matminister og miljøvernminister en del føringer for samarbeid mellom offentlig forvaltning og andre berørte parter i oppfølging av rovviltpolitikken.

Siden dette brevet ble sendt, har Høyesterett i Rendalsdommen vurdert dyreeiers plikt etter dyrevelferdsloven til å beskytte sau og lam på utmarksbeite mot rovviltangrep, og følgelig også Mattilsynets kompetanse til å fatte vedtak i slike saker.

Rendalsdommen klargjør at Mattilsynet har hjemmel til å fatte vedtak om tidsbegrenset beitenekt begrunnet i dyrevelferdshensyn i en akutt faresituasjon. Dommen klargjør også at Mattilsynet ikke kan fatte vedtak om beitenekt og knytte varigheten av vedtaket til utvikling i rovviltforekomsten i det aktuelle området.

Rettstilstanden slik den ble klarlagt i Rendalsdommen, er forutsatt videreført gjennom ny dyrevelferdslov som trådte i kraft 1. januar 2010. I den nye loven er det i tillegg fastsatt bestemmelser om økonomisk kompensasjon til dyreeiere som blir pålagt beitenekt p.g.a. fare for rovviltangrep. Det er i statsbudsjettet for 2012 foreslått avsatt 1 mill. kroner til slik kompensasjon.

Med beitenekt forstås i dette brevet vedtak hjemlet i dyrevelferdsloven som begrenser tradisjonell bruk av utmarksbeite geografisk og/eller over tid.

Rovviltforliket

Ved Representantforslag 163 S (2010-2011) og Stortingets behandling 17. juni 2011 ble det inngått et enstemmig rovviltforlik. Rovviltforliket legger til rette for reduserte tap av beitedyr til rovvilt og bedre dyrevelferd på beite. På flere områder vil det nye rovviltforliket innebære endringer i forvaltningspraksis. Forliket legger også en del føringer som ytterligere aktualiserer behovet for god samhandling mellom Mattilsynet og rovviltforvaltningen.

Forlikspartene viser til den todelte målsettingen etter rovviltforliket fra 2004, og at utfordringen ligger i å ivareta begge deler uten at konfliktene mellom dem blir større enn nødvendig.

Forlikspartene peker på at rovviltforvaltningen må baseres på en politikk der hensynet til å sikre overlevelse for alle de store rovviltartene i norsk natur må kombineres med en forvaltning som totalt sett bidrar til å dempe konfliktene og motvirke utrygghet innenfor den todelte målsettingen.

Forliket innebærer at den regionale myndigheten i rovviltforvaltningen skal styrkes. Rovviltforliket gir forvaltningen større ansvar for reell tilrettelegging for næringsmessig beitebruk samtidig med at bestandsmålene skal nås. Forliket legger bl.a. sterkere vekt på differensiert forvaltning og på at rovviltforvaltningen skal intensivere tiltakene for å redusere faren for rovviltangrep i det som etter de regionale forvaltningsplanene er definert som prioriterte beiteområder.

Følgende formuleringer i rovviltforliket anses særlig relevante for Mattilsynet:

- *Det legges til grunn at rovdyrforvaltningen utøves på en slik måte at det ikke er behov for beitenekt etter dyrevelferdsloven i prioriterte beiteområder*
- *Det er et felles mål at tapstallene for beitenæringen må ned. Soneinndelingen må forvaltes tydeligere. I prioriterte beiteområder skal uttak av dyr som gjør skade på beitedyr gjøres raskt, og i slike områder skal miljøforvaltningen i større grad enn i dag bidra til å effektivisere slikt uttak, uavhengig av om bestandsmålet er nådd. I prioriterte rovviltområder skal saueproduksjon og andre produksjoner basert på utmarksbeite tilpasses gjennom forebyggende tiltak og omstilling, med utgangspunkt i forekomsten av rovvilt i beiteområdet. Det skal ikke være rovdyr som representerer et skadepotensial i prioriterte beiteområder for husdyr og kalvingsområde for tamrein.*

Til orientering vedlegges brev fra Miljøverndepartementet 25. august 2011 til rovviltnemndene, Direktoratet for naturforvaltning og fylkesmennene om videre oppfølging av rovviltforliket 2011. I brevet gjennomgår Miljøverndepartementet sentrale momenter, endringer og videre prosesser som følger av det nye rovviltforliket på miljøområdet.

Det er Mattilsynet som har kompetansen til å definere hvilket skadenivå eller risikonivå som er forsvarlig ut fra dyrevelferdshensyn. Her som på andre områder, er det viktig at Mattilsynet legger vekt på enhetlighet i skjønnsutøvelsen.

Det er dyreeieren som skal ha kompetansen på hvordan dyrevelferden skal ivaretas i ulike driftsopplegg både på bruket og i utmarksbeiteperioden.

Når det gjelder skadeomfang og risiko for dyrelidelse forårsaket av rovvilt, har rovviltforvaltningen et særlig ansvar for å forvalte rovviltet slik at frittgående utmarksbeite kan drives forsvarlig innenfor prioriterte beiteområder, jf. rovviltforliket 2011 og regionale forvaltningsplaner for rovvilt.

Dialogen mellom rovviltmyndighetene (DN, fylkesmannen og rovviltnemndene) og Mattilsynet blir derfor avgjørende for at forsvarlig næringsdrift med beitedyr i utmark kan realiseres samtidig som vedtatt vern av rovvilt ivaretas, jf. intensjonen i rovviltforliket. Rovviltnemndene har praktisert ulik grad av differensiering i beite- og rovviltområder i sine regioner. Dette setter ytterligere krav til dialog og samhandling mellom etatene nasjonalt, regionalt og lokalt.

Med bakgrunn i rovviltforliket legger vi til grunn at Mattilsynets oppfølging av saker der det er dyrevelferdsmessige utfordringer p.g.a. fare for rovviltangrep, bør være noe ulik i prioriterte beiteområder og i prioriterte rovviltområder.

Oppfølging av fare for rovviltangrep i prioriterte beiteområder

Prioritert beiteområde er de deler av en forvaltningsregion hvor rovviltnemnden ikke ønsker etablering av yngling av rovvilt, og områder hvor beitedyr følgelig skal gis tydelig prioritet fremfor rovvilt. I prioriterte beiteområder skal rovviltforvaltningen praktisere en lav terskel for tillatelse til uttak av rovvilt for å avverge skade på husdyr og tamrein.

Stortinget forutsetter at rovviltforvaltningen skal utøves på en slik måte at det ikke er behov for beitenekt etter dyrevelferdsloven i prioriterte beiteområder.

Stortingets forutsetning innebærer at rovviltforvaltningen har et betydelig ansvar for å begrense skade på og tap av beitedyr til rovvilt i prioriterte beiteområder.

Departementet legger derfor til grunn at Mattilsynet, som hovedregel, ikke skal fatte vedtak overfor dyreeier om forbud mot bruk av utmarksbeite p.g.a. fare for rovviltangrep i slike områder.

Dersom det skulle oppstå en fare-/tapssituasjon som etter Mattilsynets vurdering tilsier at pålegg om akutt nedsanking ville være aktuelt, og rovviltforvaltningen etter anmodning fra Mattilsynet ikke iverksetter nødvendige tiltak for å muliggjøre raskt

uttak av rovviltet (eller annet forebyggende tiltak som beskytter beitedyra), ber vi om at Mattilsynet umiddelbart orienterer departementet. Vi vil da ta saken opp med Miljøverndepartementet. I påvente av vedtak om og effektuering av felling må nødvendige andre forebyggende tiltak vurderes for å hindre dyrelidelse.

Vedtak hjemlet i dyrevelferdsloven om beiterestriksjoner p.g.a. akutt rovviltfare i prioriterte beiteområder, vil etter departementets vurdering bare kunne være aktuelt dersom en akutt fare vedvarer p.g.a. at vedtatt og igangsatt felling eller annet tiltak ikke lykkes innen rimelig tid.

Oppfølging av fare for rovviltangrep i prioriterte rovviltområder

Prioritert rovviltområde er de deler av en forvaltningsregion hvor rovviltnemnden ønsker å oppnå det fastsatte regionale bestandsmålet for en angitt rovviltart. I tråd med rovviltforliket av 2011 skal saueproduksjon og andre produksjoner basert på utmarksbeite tilpasses gjennom forebyggende tiltak og omstilling i prioriterte rovviltområder, med utgangspunkt i forekomsten av rovvilt i beiteområdet.

I disse områdene må dyrevelferdsutfordringer knyttet til fare for rovviltangrep på beitedyr følges opp i god samhandling mellom berørte parter slik det fremgår av tidligere omtalte brev av 28. juli 2006, og innenfor rammene av Høyesteretts dom i Rendalen-saken. Vedtak om beitenekt i akutte faresituasjoner (utsatt beiteslipp og akutt/tidlig nedsanking) antas å bli aktuelt i noen tilfeller.

De mer langsiktige dyrevelferdsutfordringene knyttet til vedvarende høye tap til rovvilt må primært løses gjennom god samhandling mellom brukeren, Mattilsynet og fylkesmannen/rovviltnemnden. Denne samhandlingen må i økende grad ta sikte på effektive forebyggende tiltak eller omstilling til annen produksjon. Stortinget viser i rovviltforliket til at behovet for omstilling vil øke i bjørneområder på grunn av fortetting av bestanden.

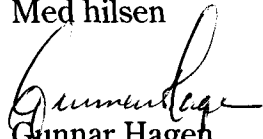
I mange tilfeller er et område definert som prioritert rovviltområde eksempelvis for jerv, men ikke for bjørn, gaupe og ulv. Dette innebærer at bruk av utmarksbeite skal tilpasses jerv som gis prioritet i området, mens det vil være lav terskel for å tillate uttak av gaupe, bjørn og ulv i et slikt område. I slike områder vil dialog om ulike forebyggende tiltak være aktuelt. Den viktigste tilpasningen med hensyn til jerv antas å være tidlig nedsanking. Dette er et av de forebyggende tiltakene det kan søkes om tilskudd (FKT-midler) til.

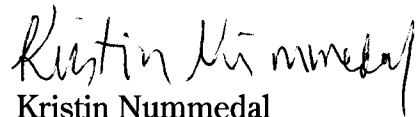
Avsluttende kommentar

For ordens skyld vil vi understreke at dette brevet kun omhandler forvaltning av dyrevelferdsloven i saker som angår fare for rovviltangrep på beite. Det vil være besetninger der det er andre tapsårsaker enn rovvilt og hvor dyreeieren er forpliktet til å iverksette tapsreduserende tiltak. Her kan beiterestriksjoner være et av de påleggene Mattilsynet kan finne det riktig og nødvendig å gi.

Vi vil også understreke at departementet er tilfreds med at Mattilsynet prioriterer oppfølging av dyrevelferdsloven og at tilsynet i denne sammenheng også har oppmerksomhet på dyrevelferd for husdyr på beite.

Med hilsen

Gunnar Hagen
ekspedisjonssjef

Kristin Nummedal
avdelingsdirektør

Kopi: Miljøverndepartementet

**DET KONGELIGE
MILJØVERNDEPARTEMENT**

Adresseliste

Deres ref

Vår ref
201102398-3

Dato

25 AUG 2011

Videre oppfølging av rovviltforliket 2011

Miljøverndepartementet viser til Representantforslag 163 S (2010-2011), og Stortingets behandling 17. juni 2011, hvor det ble inngått et enstemmig rovviltforlik. En del av Stortingets vedtak er videreføring av gjeldende rovviltpolitikk fra forliket i 2004 (jf. St.mld. nr. 15 (2003-2004) *Rovvilt i norsk natur* og Innst. S. nr. 174 (2003-2004)). Dagens forvaltningspraksis vil på disse områder bli videreført. Samtidig er det flere punkter i det nye rovviltforliket som vil medføre endringer. I dette brevet gir Miljøverndepartementet en gjennomgang av sentrale momenter, endringer og videre prosesser som følger av det nye rovviltforliket. Regelverksendringer vil det normalt ta noe tid å realisere. De deler av stortingsvedtaket som har konsekvenser for statsbudsjettet vil bli behandlet på ordinær måte.

Innledning

Av rovviltforliket i 2011 fremgår det innledningsvis at norsk rovviltforvaltning fremdeles skal skje innenfor rammen av bestemmelsene i naturmangfoldloven og Stortingets behandling av denne, Bernkonvensjonen og den todelte målsettingen etter rovviltforliket av 2004, og den videre oppfølging av dette. Det vil si at disse rammebetingelsene ligger fast og videreføres som sentrale og avgrensende elementer i forvaltningen av rovvilt. Videre fremgår det innledningsvis blant annet at rovviltforvaltningen baseres på en politikk der hensynet til å sikre overlevelse til alle de store rovviltartene i norsk natur må kombineres med en forvaltning som totalt sett bidrar til å dempe konflikten og motvirke utrygghet.

Postadresse

Kontoradresse

Telefon

Saksbehandler Brita
Sjettemark

postmottak@md.dep.no
www.miljo.no

22 24 90 90

Org no.
972 417 882

Telefaks

Nødverge hund

Av rovviltforliket fremgår følgende om nødverge i punkt 2.4.1:

Nødvergebestemmelsene endres, slik at rovdyr kan avlives for å beskytte hund ved direkte angrep av rovdyr. Forlikspartnerne skal tas med på råd før lovforslaget fremmes for Stortinget.

Adgang til nødverge for hund under direkte angrep av rovvilt vil kreve endring av nødvergebestemmelsen i naturmangfoldloven. En lovendring krever at det gjennomføres en ordinær lovendringsprosess. Forlikspartnerne skal tas med på råd før lovforslaget fremmes for Stortinget. Miljøverndepartementet tar sikte på å fremme lovforslag for Stortinget i løpet av første halvår 2012.

Bestandsmål

Bestandsmålene for gaupe og jerv, på henholdsvis 65 og 39 årlige ynglinger, skal videreføres på samme nivå som fastsatt av Stortinget i 2004. I rovviltforliket av 2011 påpekes det at antallet ynglinger av gaupe og jerv de siste årene har ligget betydelig over bestandsmålene, og det presiseres at rovviltforvaltningen skal skje på en slik måte at antallet ynglinger holdes så nær de fastsatte bestandsmål som mulig.

Det nasjonale bestandsmålet for bjørn skal reduseres fra 15 til 13 årlige ynglinger, men Stortinget har ikke tatt stilling til hvilke region eller regioner som skal få redusert regionalt bestandsmål for bjørn. Endring av bestandsmålet for bjørn krever endring i forskrift av 18. mars 2005 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften), og Miljøverndepartementet vil sende endringsforslag på høring høsten 2011.

Bestandsmålet på tre årlige helnorske ynglinger innenfor forvaltningsområdet for ynglende ulv videreføres. Samtidig skal det, umiddelbart etter at Sverige er ferdig med sin rovdjursutredning 1. juli 2012, arbeides videre for en avtale med Sverige om nytt bestandsmål for ulv og fordeling av dette, herunder forvaltning av ulv som lever i grenserevir. Det skal tas endelig stilling til bestandsmål for ulv når en avtale med Sverige er på plass, senest innen utgangen av 2013. Videre vil Miljøverndepartementet nedsette et utvalg som skal evaluere ulvesonen. Målsettingen vil være at evalueringen er ferdigstilt senest innen utgangen av 2012, og sees i sammenheng med den svenske rovdjursutredningen og øvrig oppfølging i en ny norsk vurdering av bestandsmålet for ulv.

Bestandsovervåking og registrering

Det nasjonale overvåkingsprogrammet for rovvilt ble etablert i 2000, og omfatter de fire store rovdyrene gaupe, jerv, bjørn og ulv samt kongeørn. Rovdata ble etablert i oktober 2010, og representerer en styrking av overvåkingen og kartleggingen av artene. Rovdata har ansvaret for det faglige innholdet, formidling, drift og utvikling av

overvåkingsprogrammet, og er en uavhengig leverandør av overvåkingsdata for de fem nevnte artene i Norge. Direktoratet for naturforvaltning er, som sentral faginstans innenfor all viltforvaltning, ansvarlig for Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt. Direktoratet for naturforvaltning skal gjennom sin kontrakt med Rovdata, samt styringsdialog med Statens naturoppsyn, sørge for at punkter om bestandsovervåking og registrering i rovviltforliket av 2011 blir fulgt opp.

Myndighetsforhold

Modellen med regional forvaltning videreføres i det nye rovviltforliket, og det skal fortsatt være rovviltnemndene som har hovedansvaret for rovviltforvaltningen i de ulike forvaltningsregionene. Rovviltnemndene skal, som i dag, ha myndighet til å fastsette kvoter for jakt- og felling av store rovdyr når de regionale bestandsmålene er nådd, men får i tillegg en utvidet myndighet for bjørn.

Utvidelsen knyttet til bjørn innebærer at myndigheten til å fastsette kvoter for felling av bjørn overføres fra Direktoratet for naturforvaltning til de regionale rovviltnemndene før det nasjonale bestandsmålet på 13 ynglinger er oppnådd. Dette innebærer at selv om det regionale bestandsmålet for bjørn ikke er nådd vil rovviltnemnda få myndigheten til å fastsette kvoter for felling når 10 årlige ynglinger av bjørn er nådd nasjonalt. Dette under forutsetning av at det ikke foreligger særskilte grunner for noe annet. Stortinget påpeker samtidig at Miljøverndepartementet skal gi retningslinjer til de regionale rovviltnemndene der bestandsmålet ikke er nådd. Noen av disse endringer krever endringer i forskrift av 18. mars 2005 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften), og Miljøverndepartementet vil se dette i sammenheng med prosessen for endring av bestandsmålet for bjørn som krever endring av rovviltforskriften.

I tråd med det nye rovviltforliket har Direktoratet for naturforvaltning myndighet til å fatte vedtak om hvordan og hvor ekstraordinære uttak skal igangsettes for så langt som mulig å få tatt ut resterende lisensfellingsskvote. Dette skal skje etter drøfting med rovviltnemndene. Rovviltnemndene skal også selv kunne ta initiativ til en slik drøfting. En endring til mer formalisert drøfting med rovviltnemndene før Direktoratet for naturforvaltning fatter vedtak om ekstraordinære uttak, medfører endring av kommentarene til rovviltforskriften. Miljøverndepartementet vil foreta nødvendige endringer i kommentarene til forskrift av 18. mars 2005 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) som presiserer dette forhold. Miljøverndepartementet understreker at Stortinget i denne sammenheng ikke har vedtatt å endre myndighetsforholdet til Fylkesmannen hva gjelder skadefelling i perioden fra 1. juni til 15. februar.

Videre fremgår det av rovviltforliket at rovviltnemndenes syn også skal tillegges betydelig vekt i de tilfeller der regionalt bestandsmål ikke er nådd. Myndigheten til å fatte vedtak om kvoter for jakt og felling ligger i slike tilfeller hos Direktoratet for naturforvaltning mens Miljøverndepartementet er klageinstans. I den praktiske oppfølgingen av dette skal Direktoratet for naturforvaltning så langt som mulig

innhente synspunkter fra rovviltnemndene før beslutning om kvoter for jakt og felling fattes. Miljøverndepartementet vil foreta nødvendige endringer i kommentarene til forskrift av 18. mars 2005 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) som presiserer dette forhold.

Stortinget har i det nye rovviltforliket vedtatt at den regionale forvaltningen og de regionale bestandsmålene av rovvilt skal evalueres innen fem år, og Miljøverndepartementet vil komme tilbake til dette på et senere tidspunkt.

Kompetanse og informasjon

Kompetansehevende tiltak med opplæring og kursing fremheves i flere punkter i det nye rovviltforliket. Dette gjelder kommunal kompetanse i rovviltområdene, forvaltningskompetanse hos rovviltnemndene, og jakt- og fellingskompetanse blant lisensjegere og skadefellingslag. Videre har Stortinget lagt vekt på informasjonsarbeid og kunnskap om blant annet møte mellom folk og de store rovdyrene.

Miljøverndepartementet vil bygge opp strukturer som ivaretar de kurs- og informasjons- og opplæringsbehov i samarbeid med frivillige organisasjoner og SNO.

Erstatningsordningene

I 2010 nedsatte Miljøverndepartementet et ekspertutvalg og en prosjektgruppe som skulle utrede erstatningsordningen for henholdsvis husdyr og tamrein som blir drept eller skadet av rovvilt. Miljøverndepartementet mottok sluttrapport om erstatningsordningen for tamrein den 15. april 2011 og sluttrapport om erstatningsordningen for husdyr den 1. juli 2011. Miljøverndepartementet vil høsten 2011 vurdere anbefalingene og i tråd med det nye rovviltforliket følge opp rapportene på egnet måte overfor Stortinget.

Uttak av rovvilt

Naturmangfoldloven og Bernkonvensjonen setter de overordnede rammebetingelsene for uttak av rovvilt, og Stortinget har i det nye rovviltforliket presisert at norsk rovviltforvaltning skal skje innenfor rammen av disse bestemmelsene.

Bernkonvensjonens artikkel 9 er sentral hva gjelder adgang til uttak av rovvilt for å beskytte bestemte interesser. Bestemmelsen er gjennomført i naturmangfoldloven § 18, som slår fast at det ved forskrift eller enkeltvedtak kan tillates uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk bl.a. for å avverge skade på husdyr og tamrein. Vedtak om uttak kan bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte.

I rovviltforliket er det en rekke av punktene som direkte eller indirekte omhandler uttak av rovvilt. Under følger en gjennomgang av nye hovedelementer om jakt og felling i rovviltforliket av 2011. Når det gjelder kursing og kompetanseheving knyttet til skadefelling og lisensfelling viser Miljøverndepartementet til omtale i eget punkt om kompetanse.

Saksbehandling

I tråd med føringene fra Stortinget skal det være rask behandling av søknader om skadefelling i beitesesongen. Miljøverndepartementet viser til at det i de fleste aktuelle områder i dag eksisterer beredskapsordninger hos Fylkesmannen som ivaretar dette, men i enkelte områder kan det være behov for forsterking av beredskapen. Direktoratet for naturforvaltning vurderer fortløpende ressursituasjonen hos de ulike fylkesmenn, relatert til forekomsten av rovvilt og tapsproblematikk for husdyr og tamrein, og skal sørge for at føringen fra Stortinget blir ivaretatt på en god og hensiktsmessig måte i de ulike deler av landet.

Videre vil Stortinget at søknader og klager om jakt og felling utenfor beitesesongen så langt det er mulig skal behandles før saken mister sin aktualitet.

Miljøverndepartementet viser til at dette i praksis vil innebære at alle forvaltningsleddene må tenke helhetlig og tilrettelegge for at både vedtak i førsteinstans og klagevedtak kan fattes før jakt- eller fellingsperiodens start. Miljøverndepartementet ser at det kan bli lite realistisk å ivareta dette fullt ut inneværende år, jf. at det er kort tid til lisensfellingsperiodens start for bjørn og jerv.

Miljøverndepartementet vil innen beitesesongen for sau 2012 gjøre en nærmere vurdering av konkrete tidsfrister for besvarelse på henvendelser og klager knyttet til skadefelling, og komme tilbake til Stortinget med dette.

Uttak i prioriterte beiteområder

Av rovviltforliket i 2011 fremgår det at uttak av dyr som gjør skade på beitedyr i prioriterte beiteområder skal gjøres raskt, og at i slike områder skal miljøforvaltningen i større grad enn i dag bidra til å effektivisere slikt uttak. Videre fremgår det at det ikke skal være rovdyr som representerer et skadepotensial i prioriterte beiteområder for husdyr og kalvingsområde for tamrein.

Miljøverndepartementet presiserer at uttak av rovvilt kun kan skje i overensstemmelse med bestemmelsene i naturmangfoldloven. Når det gjelder uttak av fredet rovvilt er naturmangfoldloven § 18 sentral. Den slår fast at det ved forskrift eller enkeltvedtak kan tillates uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk bl.a. for å avverge skade på husdyr og tamrein. Vedtak om uttak kan bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte. Dette innebærer at tilstedeværelsen av rovvilt i et område ikke i seg selv er et tilstrekkelig grunnlag for tillatelse til uttak. Det skal gjøres en konkret og helhetlig vurdering av den enkelte situasjon i tråd med krav nedfelt i gjeldende regelverk. I prioriterte beiteområder skal

det imidlertid praktiseres en lav terskel for tillatelse til uttak av rovvilt for å avverge skade på husdyr og tamrein. Videre skal Statens naturoppsyn styrkes for å bidra til effektivisering av uttak når rovvilt gjør skade på beitedyr i prioriterte beiteområder. Miljøverndepartementet kan ikke sette et konkret skadenivå som generell terskel for å kunne tillate uttak av rovvilt i prioriterte beiteområder. Ulike forutsetninger hva gjelder påvist skadeomfang, mulighet for å gjennomføre forebyggende tiltak, områdets betydning som beitemark, tidspunkt på året m.v. vil ha betydning i slike vurderinger. Det aktuelle forvaltningsleddet er imidlertid gjennom rovviltforskriften satt til å gjøre konkrete vurderinger av dette i hvert enkelt tilfelle, og Miljøverndepartementet vil presisere at det er viktig at disse forholdene er vurdert og kommer klart fram i alle vedtak.

Utvidelse av lisensfellingsperioden for bjørn

Av rovviltforliket fremgår det at lisensfellingsperioden for bjørn skal utvides på en slik måte at fellingsperiodens start endres til 21. august. Stortinget begrunner endringsforslaget sitt med at dette vil føre til samordnet jaktstart for bjørn med Sverige, at det vil gi en periode før elgjakta hvor bjørn kan jaktet mer spesielt og at det vil gi mulighet for å kombinere lisensfelling av bjørn med reinsjakt i områder hvor dette kan være aktuelt.

En slik endring av lisensfellingsperioden for bjørn krever forskriftsendring, jf. forskrift av 18. mars 2005 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 10 c) der fellingsperiodens varighet er nærmere angitt. Normalt gjennomfører Miljøverndepartementet i slike saker alminnelig høring av endringsforslag, på bakgrunn av forvaltningsloven § 37 annet ledd og for å få sakene så godt opplyst som mulig. I denne konkrete saken har Miljøverndepartementet imidlertid vurdert det slik at alminnelig høring kan unnlates. Bakgrunnen er at Stortinget er svært spesifikk i vurderingen av regelendringer, og høring kan unnlates der den må anses åpenbart unødvendig, jf. forvaltningsloven § 37 fjerde ledd c). Departementet har videre lagt vekt på at det var begrenset med tid frem til starten på årets lisensfellingsperiode for bjørn. Miljøverndepartementet vedtok med umiddelbar ikrafttredelse regelendringen den 6. juli 2011, noe som betyr endret starttidspunkt for lisensfelling av bjørn fra og med høsten 2011.

Økt adgang til lisensfelling av hannbjørner i prioriterte beiteområder

Stortinget har sagt at det skal gis økt adgang til lisensfelling av hannbjørner slik at forekomsten av hannbjørner i prioriterte beiteområder reduseres. En utvidet lisensfellingsperiode, jf. punktet over, vil bidra til å gi jegerne økt adgang til lisensfelling av bjørn.

Kvotestørrelsen er et annet moment hva gjelder adgangen til lisensfelling av bjørn i prioriterte beiteområder. Miljøverndepartementet påpeker imidlertid at fastsatte kvoter i de fleste tilfeller ikke har blitt fylt, og at kvotestørrelsen derfor i liten grad har vært begrensende for lisensfellingsresultatet av bjørn i prioriterte beiteområder.

Uttak av resterende lisensfellingskvote

Stortinget vil at miljøforvaltningen så langt som mulig skal sørge for at resterende lisensfellingskvote for alt rovvilt tas ut i de tilfeller der lisensfelling ikke gir tilfredsstillende uttelling. Og videre at uttak i det som av rovviltnemndene er definert som prioriterte beiteområder i de enkelte regionene blir prioritert. Det vil i oppfølgingen av dette punkt stilles store krav til god samhandling og dialog mellom de ulike forvaltningsleddene. Det er viktig at vedtak om kvoter for lisensfelling fattes med tydelig grunnlag i rapporterte bestandsvurderinger fra Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt.

Som beskrevet over ligger myndigheten til å fatte vedtak om hvordan og hvor ekstraordinære uttak av rovvilt skal igangsettes, for så langt som mulig å få tatt ut resterende lisensfellingskvote, hos Direktoratet for naturforvaltning. Videre vil Stortinget at dette skal skje etter drøfting med rovviltnemndene, og at rovviltnemndene også selv skal kunne ta initiativ til slik drøfting.

For jerv har uttak i regi av miljøforvaltningen de senere år i hovedsak omhandlet ynglelokaliteter. I tråd med rovviltforliket av 2011 er det en målsetting at slike ekstraordinære uttak av ynglelokaliteter reduseres til et minimum. Uttak av jerv i regi av miljøforvaltningen skal så langt det er mulig gjennomføres under lisensfellingsperioden.

For bjørn har Stortinget i det nye rovviltforliket presisert at ekstraordinære uttak etter endt lisensfellingsperiode skal kunne tillates i enkelttilfeller hvor det er sannsynliggjort et konkret skadepotensial på husdyr eller tamrein. Ekstraordinært uttak av bjørn skal målrettes mot prioriterte beiteområder med store påviste skader til bjørn.

Arealdifferensiering

Av rovviltforliket i 2011 fremgår det at soneinndelingen må forvaltes tydelig. Det vil si at det skal være forvaltningsmessig ulik praksis i henholdsvis prioriterte rovviltområder og prioriterte beiteområder.

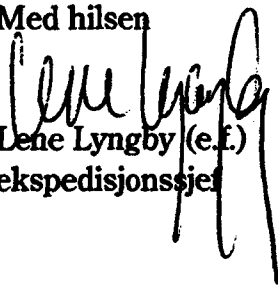
Et prioritert beiteområde er de deler av en forvaltningsregion hvor rovviltnemnden ikke ønsker etablering av yngling av rovvilt, og områder hvor beitedyr følgelig skal gis tydelig prioritet fremfor rovvilt. I prioriterte beiteområder skal det praktiseres en lav terskel for tillatelse til uttak av rovvilt for å avverge skade på husdyr og tamrein, jf. også omtale i punktet over om uttak av rovvilt i prioriterte beiteområder.

Et prioritert rovviltområde er de deler av en forvaltningsregion hvor rovviltnemnden ønsker å oppnå det fastsatte regionale bestandsmålet for en angitt rovviltart. For ulv er det prioriterte yngleområdet i sin helhet definert av Stortinget. I tråd med rovviltforliket av 2011 skal saueproduksjon og andre produksjoner basert på utmarksbeite tilpasses

gjennom forebyggende tiltak og omstilling i prioriterte rovviltområder, med utgangspunkt i forekomsten av rovvilt i beiteområdet. Det vil si at rovviltet gis tydelig prioritet fremfor produksjoner basert på utmarksbeite, og at det skal praktiseres en høy terskel for tillatelse til uttak av rovvilt i slike områder. Miljøverndepartementet viser til at dette samtidig legger klare føringer om at tilskudd til forebyggende og konfliktdependende tiltak skal prioriteres til prioriterte rovviltområder. Når det gjelder omstilling har Stortinget satt særlig fokus på omstillingstiltak i bjørneområder. En arbeidsgruppe nedsatt av Landbruks- og matdepartementet leverte våren 2011 en rapport med forslag til retningslinjer/standarder for behandling av søknader om omstilling av driften på grunn av rovvilt. Rapporten vil følges opp med videre prosess høsten 2011.

I mange tilfeller er et område definert som prioritert rovviltområde for eksempelvis jerv men ikke bjørn, gaupe og ulv. Dette innebærer at saueproduksjon og andre produksjoner basert på utmarksbeite skal tilpasses jerv som gis tydelig prioritet i området, mens det vil være lav terskel for å tillate uttak av gaupe, bjørn og ulv i et slikt område.

Med hilsen

Lene Lyngby (e.f.)
ekspedisjonssjef

Brita Slettemark
avdelingsdirektør

Adresseliste:

Rovviltnemndene
Direktoratet for naturforvaltning
Fylkesmennene